

ספק ברכות להקל – בספק ספיקא

תרומת הדשן סי' לז

אם ספק לאחד, אם ספר לילה אחת או לאו, האיך יעשה מכאן ואילך, יספור בברכה או לאו ... בספק, מצינו למיסמך עליהו. דמצאתי בספר אור זרוע הגדול דראבי"ה סבר, דספירה בזמן הזה דאורייתא.

שוע"ר סי' יח

ג בליל יום הכפורים הכל נוהגין להתעטף בטלית גדול ולברך עליו מבעוד יום, ואין מסירין אותו בלילה. ח אם מתעטף בציצית ... יכול לברך עליהן עד צאת הכוכבים.

פר"ח סי' תפט ס"ח

אבל אם הוא מסופק ... בספק מצינן למסמך עליה דהוה ליה ספק ספיקא, ספק אם דילג או לא, ואם תמצי לומר דילג אפשר שיהיה הלכה כר"י שלא הפסיד הספירה, ולפיכך יספור בברכה.

שוע"ר סי' תפט

א אם הוא בעצמו שמע הספירה מפי חבירו ... יצא ידי חובתו ... ויש חולקין על זה ואומרים שצריך שתהא ספירה לכל אחד ואחד ממש שכל אחד יספור בעצמו. ויש לחוש לדבריהם לכתחלה.

יב ומי שרוצה לדקדק לספור בצאת הכוכבים, והוא מתפלל ערבית מבעוד יום עם צבור המתפללין ערבית עם סמוך לחשיכה וסופרים בבין השמשות ... אפילו לא ספר עמהם כלל, אלא ששמע הספירה מן אחד מן הציבור שספרו ... שהשומע כעונה.

כג יש אומרים שאם שכח לספור בלילה אחת, אין צריך לספור כלל בשאר כל הלילות, לפי שכבר הפסיד ממצות ספירת העומר לגמרי כשחיסר ממנו יום אחד, שנאמר תמימות תהייתה. ויש חולקין ואומרים שצריך לספור בשאר כל הלילות, לפי שכל לילה היא מצוה בפני עצמה ואינן תלויות זו בזו.

כד ולענין הלכה נוהגין לספור בשאר לילות בלא ברכה ... לפי שספק ברכות להקל.

כה אבל אם הוא מסופק ... שמא ספר בלילה, ויש להסתפק גם כן שמא כהאומרים שכל לילה ולילה היא מצוה בפני עצמה ... נמצא שיש כאן ספק ספיקא להחמיר להצריך ברכה וספירה בשאר הלילות.

סדור רבינו סוף הלכות ציצית

אין לברך על הציצית ... בערב אחר תחלת השקיעה, שאז הוא תחלת בין השמשות.

אגרת התשובה פי"א

נכון לבו בטוח בה' כי חפץ חסד הוא וחנון ורחום ורב לסלוח תיכף ומיד שמבקש מחילה וסליחה מאתו ית'. ... בלי שום ספק וספק ספיקא בעולם. וכמו שאנו מברכין בכל תפלת י"ח תיכף שמבקשים סלח לנו כו' ברוך אתה ה' חנון המרבה לסלוח, והרי ספק ברכות להקל משום חשש ברכה לבטלה, אלא אין כאן שום ספק כלל מאחר שבקשנו סלח לנו מחל לנו.

דברי נחמי' בהגהותיו לסי' תפט

סי"ב: צ"ע דהא נתבאר לעיל סעיף א' שיש חולקין, ואם כן בבין השמשות הוי ספק ספיקא לחומרא, גם זולת הכוונה. וצריך לומר דסבירא ליה העיקר כדעה א' שם. וכן משמע שם, דרק לכתחילה יש לחוש כו'.

סכ"ה: ובתרומת הדשן איתא בענין אחר, כיון דלראבי"ה דספירה בזמן הזה דין תורה, ספיקו להחמיר... נפקא מינה דלפי זה אין ללמוד מכאן למקום אחר.

שדי חמד מערכת ברכות סי' א סי"ח אות י

במה שנחלקו הפוסקים אי בדאיכא ספק ספיקא לברך לא אמרינן ספק ברכות להקל או לא שנא, מבואר בדברי רבנן בתראי ... דכל שאתה מרבה ספקי ספיקות זה כלל גדול ספק ברכות להקל, זולת היכא דאיכא בהדי הספק ספיקא, חד ספקא דדילמא הוי דאורייתא, בהא אזלינן לחומרא, דהוי ספק דאורייתא דאזלינן לחומרא, ובהא לא חיישינן משום לא תשא ... והיינו טעמא דהתרומת הדשן גבי ספירת העומר.

קצות השלחן (בדי השלחן סי' ז ס"ק ג)

דהא בבין השמשות הוי ספק ספיקא, ספק יום וספק לילה, וספק כהרא"ש דכסות יום בלילה חייב בציצית, ובספק ספיקא פסק אדמו"ר בשו"ע סי' תפ"ט לברך.

פסקי הסדור להגראח"נ סמ"ב

אבל בסידור החמיר בספק ברכות, דאפילו במקום ספק ספיקא לא יברך (וזה מחלוקת באחרונים כידוע).

אגרות קודש חי"ח אגרת ו'תתכה

להסוברים (ורבים הם) דספק ספיקא בברכות – גם כן להקל. ואף שיש לפלפל בדבריהם – לא מפני הפלפול נסור מפסק דין ברור בשלחן ערוך.